

Одеський національний медичний університет
Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

Силабус курсу
ЛОГІКА ТА СИСТЕМОЛОГІЯ

Обсяг	3 кредити / 90 годин
Семестр, рік навчання	V, VI семестр, 3-й рік навчання
Дні, час, місце	Згідно з розкладом в аудиторіях кафедри філософії, біоетики та іноземних мов. Вул. Пастера, 2
Викладач (-і)	Ляшенко Дмитро Миколайович, к. філос. н., доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри філософії, біоетики та іноземних мов
Контактний телефон	+380973412025
E-mail	dmytro.liashenko@onmedu.edu.ua sepulka@meta.ua
Робоче місце	Кабінет № 8 кафедри філософії, біоетики та іноземних мов. Вул. Пастера, 2
Консультації	<i>Очні:</i> згідно розкладу консультацій. <i>Онлайн:</i> за індивідуальною домовленістю (MS Teams, Zoom, Viber, etc.)

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами вищої освіти здійснюється через очні зустрічі. У разі переходу на дистанційне навчання комунікація буде здійснюватися за допомогою E-mail та програм: Microsoft Teams, Telegram та Viber.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни:

Структурні аспекти та практичні навички логічного, критичного, аналітичного та системного типів мислення.

Пререквізити і постреквізити курсу (Місце дисципліни в освітній програмі)

Вивчення дисципліни «Логіка та Системологія» предметно пов'язане зі знаннями таких дисциплін I курсу: «Філософія з циклом академічної доброчесності», «Основи біоетики та біобезпеки», «Соціологія та медична соціологія» тощо. Вивчення цієї дисципліни забезпечує підготовку здобувачів вищої освіти до оволодіння такими різноплановими дисциплінами як «Основи наукових досліджень в медицині», «Медична психологія», «Екологічна

медицина», «Управління маркетинговою діяльністю закладів охорони здоров'я» тощо.

Мета курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «Логіка та Системологія» є розвиток логічного та системного типів мислення. У процесі вивчення дисципліни акцент ставиться не на дескриптивно-нормативному моделюванні типових ситуацій, та не на повідомленні якоїсь сукупності знань, а на розвитку навиків критично-свідомого та структурно коректного мислення в його багатоаспектній цілісності.

Завдання дисципліни:

1. Ознайомити з предметами дослідження логіки та теорії систем. Провести кореляції з предметами медико-біологічних циклів.

2. Сформувати базові навички використання елементів мови сучасної логіки та методу формалізації.

3. Практично ознайомити із структурою та видами доведення як форми мислення.

4. Диференціювати логічний, критичний, аналітичний та системний типи мислення.

5. Закласти теоретичні та практичні передумови до структурно правильного клінічного мислення.

Очікувані результати

За результатами вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

Знати:

- основні форми та структури мислення;
- критерії дефініції та диференціації логічного та критичного, аналітичного і системного типів мислення;
- елементи мови сучасної логіки;
- базові поняття системології;
- основні види та процедури доведення як форми мислення;
- основні помилки в аргументації.

Вміти:

- використовувати категоріальні апарати логіки та системології для виявлення формально-логічної та теоретико-системної структури об'єктів будь-якої природи;
- проводити системно-дескрипторний аналіз об'єктів, ситуацій, процесів;
- робити переклад з натуральної мови на формальну та vice versa;
- формулювати та доводити власну думку логічно-коректними засобами;
- моделювати логічно можливі варіанти розвитку подій;
- з розумінням відноситися до позицій які не співпадають із власною думкою;

- спираючись на двоїсте системне моделювання розглядати складні об'єкти у їх цілісності;
- диференціювати логічну та аксіологічну складові критичного мислення.

Володіти навичками:

- свідомого застосування правил та структур логічного, критичного, аналітичного та системного типів мислення;
- грамотного ведення дискусій;
- системного та інтегрально-аперспективного моделювання об'єктів довільної природи;
- коректного використання методу формалізації;
- реістичного, атрибутивного та реляційного аналізу і синтезу;
- виявлення протиріч в мисленевій діяльності;
- рефлексивного вияву помилок та неточностей у власному мисленні.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс викладається у формах семінарських занять (30 год.), а також – через організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти (60 год.); всього – 90 год. (3 кредити).

Вивчення дисципліни реалізується на основі таких методів навчання:

- за домінуючими засобами навчання: вербальні, наочні;
- складання графічних схем;
- розв'язання творчих завдань;
- тестування;
- групові дискусії з проблемних ситуацій;
- виконання письмових завдань;
- індивідуально-контрольна співбесіда;
- логічні вправи;
- рольові (ділові) ігри;
- ситуаційні завдання («кейс-метод»);
- виконання індивідуальних досліджень;
- проблемний метод навчання, який націлений на формування у здобувачів вищої освіти спроможності до діалогу та вміння відстоювати свою власну думку;
- метод навчання «мозковий штурм», який спонукає здобувачів вищої освіти проявити творчий підхід і знайти альтернативні методи вирішення запропонованих завдань шляхом вільного вираження думок.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет логіки. Основні форми мислення. Історія та класифікація логічних теорій. Критичне мислення.

Тема 2. Предмет системології. Системний метод та системний підхід. Базові теоретико-системні поняття.

Тема 3. Мова сучасної логіки. Метод формалізації.

Тема 4. Доведення як форма мислення. Види доведення. Аргументація та логічні помилки.

Тема 5. Аналітичний та системний типи мислення.

Перелік рекомендованої літератури:

а) основна:

1. Конверський А. Критичне мислення: підручник / А. Конверський. – К.: ЦНЛ, 2019. – 340с.

2. Конверський А. Сучасна логіка: класична і некласична / А. Конверський. – 2-е видання. – К.: ЦНЛ, 2019. – 296 с.

3. Уёмов А.І., Сараева І.М., Цофнас А.Ю. Загальна теорія систем для гуманітаріїв / А.І. Уёмов, І.М. Сараева, А.Ю. Цофнас. – 2-ге вид. – Варшава: Universitas Rediviva, 2021. – 276 с.

4. Res systemica: збірка робіт, присвячений 90-річчю проф. А.І. Уймова [монограф.]. – 2 –ге вид. – Одеса: Видавник С.Л. Назарчук, 2020. – с. 89-96.

5. Capra, F., Luisi, P.I. The systems view of life: a unifying vision / AF. Capra, P. Luisi. - Cambridge: Cambridge UP, 2019. – 498 p.

6. Lyashenko D. 'Paradoxes' of critical thinking / D. Lyashenko. - Парадигма вищої освіти в умовах війни та глобальних викликів ХХІ століття : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 18 липня – 28 серпня 2022 року. – Одеса : Видавничий дім«Гельветика», 2022. – С. 264-268.

7. Lyashenko D. The system study of consciousness: the problem of adequacy // Development of scientific, technological and innovation space in Ukraine and EU countries. - 3rd ed. - Riga, Latvia: Baltija publishing, 2021. - pp. 340-365.

8. Mobus, G. E., Kalton, M.C. Principles of systems science / G. Mobus, M. Kalton. – New York: Springer science, 2020. – 756 p.

б) додаткова:

1. Ляшенко Д.Н. Фреймовое мышление с системной точки зрения: когнитивистский контекст / Д.Н. Ляшенко // Постнеклассическое знание и наследие И.Пригожина: Вопросы мышления и познания: Материалы XII Международных Пригожинских чтений (17 сентября 2015 – 25 января 2016 – 26 мая 2016, г. Одесса). – Одесса: Печатный дом, 2016. – С.159-164.

2. Ляшенко Д.Н. Семиотическое моделирование реальности / Д.Н. Ляшенко. – Одесса: Печатный дом, 2015. – 168 с.

3. Терентьева Л.Н. Лекции и задачи по логике для тех, кто любит философию: учебно-методическое пособие / Л.Н. Терентьева. – Одесса: ОНУ им. И.И. Мечникова, 2017 – 256 с.

4. Уёмов А.И. К характеристике системного мышления // Категории: Философский журнал / А.И. Уёмов. – № 3. – С. 5 – 15.

5. Цофнас А. Ю. Избранные статьи: метафизика и онтология, гносеология и методология, философская антропология и социальная онтология / Ред.-сост. Е. М. Иванова, Л. Л. Леоненко, Д. Н. Ляшенко / Отв. ред. А. П. Овчинникова. — Одесса : Издатель С. Л. Назарчук, 2020. — 308 с.
6. Canale D., Frigerio A., Tuzet G., Ciuni R. Critical thinking: an introduction. — Milan: BUP, 2022. — 268 p.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль здійснюється на семінарських заняттях відповідно до сформульованих завдань з кожної теми. При оцінюванні навчальної діяльності надається перевага стандартизованим методам контролю: усному опитуванню, структурованим письмовим роботам, дискусіям, ролевим іграм, доповідям, тестуванню. При засвоєнні кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу вищої освіти виставляються оцінки за 4-бальною традиційною шкалою. Поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок за традиційною шкалою, округлене до 2 (двох) знаків після коми, наприклад 4,75.

Оцінювання поточного контролю з дисципліни:

Оцінка «5» виставляється, якщо:

Здобувач бере активну участь у семінарському занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей.

Тестові завдання виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані.

Здобувач вільно вирішує ситуаційні завдання, впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну креативну думку з теми завдання, демонструє творче мислення.

Оцінка «4» виставляється, якщо:

Здобувач бере участь у семінарському занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з теми заняття.

Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 70% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях.

Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання, але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірній інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.

Оцінка «3» виставляється, якщо:

Здобувач іноді бере участь в семінарському занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на семінарських заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел.

Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях.

Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення ситуаційних завдань, невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.

Оцінка «2» виставляється якщо:

Здобувач не бере участь у семінарському занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.

Тестування не виконано. Ситуаційне завдання не виконано.

Здобувач отримує залік за умови виконання вимог навчальної програми та за наявності середнього балу за поточну навчальну діяльність не менше 3,00.

Форми і методи підсумкового контролю

Підсумковий контроль з дисципліни «Логіка та системологія» не передбачено.

Отриманий середній бал за дисципліну шляхом його помноження на 40 (отримана оцінка округлюється до цілих) конвертується в оцінку за 200-бальною шкалою, яка, свою чергу, переводиться в традиційну оцінку з дисципліни за 4-бальною шкалою.

Середній бал за дисципліну	Оцінка з дисципліни за 200-бальною шкалою	Оцінка з дисципліни за 4-бальною шкалою (традиційна оцінка)
4,62–5,0	185–200	5
3,77–4,61	151–184	4
3,0–3,76	120–150	3

Самостійна робота

Оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»)

Політика щодо дедлайнів та перекладання

Завдання необхідно виконувати вчасно згідно дедлайну. За невчасне виконання завдання здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, то відпрацювання здійснюється у встановлені викладачем терміни відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в ОНМедУ» (посилання на положення на сайті університету <https://onmedu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/osvitnij-proces.pdf>). Перескладання здійснюється відповідно до затвердженого графіку.

Політика щодо академічної доброчесності

Політика освітньої компоненти ґрунтується на засадах академічної доброчесності (посилання на положення на сайті університету <https://onmedu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennja-pro-dobrochesnist.pdf>) та визначається системою вимог, які викладач пред'являє до здобувача вищої освіти при вивченні освітньої компоненти:

- ♦ самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- ♦ посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей.

Політика щодо відвідування та запізнень

Для отримання задовільної оцінки обов'язковим є відвідування і робота на аудиторних (семінарських) заняттях. Запізнення здобувача вищої освіти дозволяється не більше ніж на 10 хвилин.

Мобільні пристрої

На занятті допустимим є користування мобільними пристроями з дозволу викладача.

Поведінка в аудиторії

Під час знаходження в аудиторії мають культивуватися такі цінності: повага до колег; толерантність до інших; сприйнятливість та неупередженість; аргументованість згоди або незгоди з думкою інших учасників дискусії, а також власної думки; шанування гідності особистості опонента/-ки під час спілкування; дотримання етики академічних взаємовідносин.